

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Quotuplex sit scientia divina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

Q U Æ S T I O VI.

*De divisionibus & causalitate scientia divina,
& idem divinis.*

A R T I C U L U S I.

Quoruplex sit scientia divina.

Resp. Scientia divina, quæ est realiter unica, cum sit ipsa substantia divina tali modo per se ipsam se habens; multiplex est virtualiter, quatenus æquivalens, seclusis imperfectionibus, multis scientiis seu cognitionibus realiter ab invicem distinctis. Unde soler à Theologis per conceptus inadæquatos in plures scientias seu cognitiones extrinsecè dividi, ut jam ostenditur inductione.

1. Itaque scientia divina ratione objecti alia est circa Deum, alia circa creata possibilia, alia circa creata existentia, præterita, & futura, alia circa creata futuribilia. Item alia circa entia, alia circa non entia, alia circa bona & mala, alia circa finita & infinita. Hinc

2. Scientia divina dividitur in scientiam simplicis intelligentiæ, scientiam visionis, & scientiam mediam. Scientia visionis est ea, qua Deus cognoscit se ipsum, & alia omnia, quæ in aliqua temporis differentia existunt, & quidem quæ talia. Unde scientia visionis est partim contingens, & partim absolute necessaria; est absolute necessaria quia scientia Dei existentis; est contingens, quia scientia creaturarum existentium. Scientia simplicis intelligentiæ est ea, qua Deus cognoscit ea quæ nunquam existunt, quamvis possent existere; & ea quæ aliquando existunt, sed præcisè ut possibilia sunt; item ea, quæ, posita aliqua conditione, necessario existerent, sive re ipsa aliquando existant, quia poneretur conditio, sive nunquam existant, quia nunquam ponetur conditio.

Scientia media est ea, qua Deus cognoscit actus, qui posita aliqua conditione ad rem pertinente, libere fierent, sive re ipsa aliquando fiant, sive non. Talis est v. gr. scientia, qua Deus independenter ab omni decreto actuali cognoscit, quod si Petrus tali illustratione illuminaretur, & tali inspiratione tangeretur & confortaretur, magnæ humilitatis penitentiam ageret, abstrahendo ab hoc quod re ipsa penitentiam acturus sit, vel non. Hæc autem scientia dicitur media, quia medium quandam locum inter scientiam simplicis intelligentiæ & scientiam visionis tenet per participationem simpli & exclusionem utriusque: nam est independens ab omni decreto exercito sicut simplex intelligentia, & contingens sicut scientia visionis. Item non est absolute necessaria sicut simplex intelligentia, nec libera Deo sicut scientia visionis, quæ versatur circa existentia creata. Item est prior in subsistendi consequentia, quam scientia visionis: valet enim à scientia visionis ad scientiam mediam, sed non vicissim, quia quicquid futurum est, futuribile est; at non quicquid futuribile est, futurum est: est verò posterior in subsistendi consequentia, quam scientia simplicis intelligentiæ: valet enim à scientia media ad scientiam simplicis intelligentiæ, sed non vicissim, quia omne futuribile est possibile, at non omne possibile est futuribile.

3. Scientia Dei alia est abstractiva, & alia intuitiva. Abstractiva est ea, qua res, sive existant, sive non, cognoscuntur à Deo vel ut possibiles, vel ut futuribiles præcisè: tales sunt scientia simplicis intelligentiæ, & scientia media. Scientia intuitiva, qualis est sola scientia visionis, est ea, qua res existentes cognoscuntur à Deo ut existentes, hoc est, secundum existentiam ut actualem & exercitam pro omni tempore pro quo talis est, sive res illæ sint præsentis cognitioni divinæ secundum actualem & exercitam existentiam in tota æternitate, ut Deus, sive in aliqua tantum differentia temporis, ut res omnes create.

Nota. Scientia Dei intuitiva, quæ est rerum creaturarum aliquando existentium, diversas denominationes

& diversa nomina sortitur. Nam dicitur & est præscientia, quando res creata nondum existit; dicitur & est visio, quando & quando res existit: denique dicitur & est memoria, postquam res desit existere. Unde in Deo præscientia, visio, & memoria sunt unus & idem realiter actus, quo Deus ab æterno & pro æterno infinita claritate & certitudine attingit existentiam creaturæ ut actualem & exercitam pro tali differentia temporis: hoc ipso enim Deus infinita claritate & certitudine ab æterno & pro æterno cognoscit etiam creaturam ut futuram pro tempore anteriore, & ut præteritam pro subsequente; proindeque uno & eodem realiter actu ab æterno & pro æterno infinita claritate & certitudine cognoscit creaturam ut futuram pro eo tempore pro quo futura est, ut præsentem pro eo tempore pro quo præsens est, ut præteritam pro eo tempore pro quo præterita est, & hoc pacto Deus absque ulla multiplicitate reali aut successione actuum suorum præscit, videt, & meminit, quia præscit, videt & meminit uno & eodem realiter actu, ab æterno & pro æterno invariabiliter existente, & ita, seclusis imperfectionibus, æquivalente pluribus realiter & successivis actibus, quorum uno rem antequam sit, prænosces ut futuram; altero rem, cum iam est, intuemur ut præsentem; tertio rem, quando non est amplius, recordamur ut præteritam. Unde cum fundamento in re actum illum divinum logicè dividimus in totidem actus, quorum uno Deus rem primum præscit ut futuram, altero deinde intuetur ut præsentem, tertio denique recordatur ut præteritam, nullam tamen in Deo successione actuum fingendo; tota enim successio se tenet ex parte creaturæ, quæ pro uno tempore nondum existit, pro alio deinde existit, pro alio denique desinit existere.

4. Scientia Dei alia est absolute necessaria, alia necessaria, non absolute, sed tantum ex aliqua hypothese, quæ sic est, ut possit non esse: unde hæc scientia simpliciter contingens dici debet. Scientia absolute necessaria est ea, quæ absolute non potest non esse in Deo, quia est de objecto necessario, ut de essentia divina, de personis divinis, de possibilibus ut sic. Scientia verò hypotheticè tantum necessaria est ea, quæ absolute potest non esse, quia est de objecto contingenti, ut de actibus liberis divinæ voluntatis, de futuritione creaturarum, de earumdem actuali existentia & præteritione, de contingenter & libere futuribilibus: cum enim hæc omnia possint absolute non esse, possunt absolute non sciri à Deo: nam si non essent, nec scirentur, nec possent sciri à Deo, non propter defectum aliquem intellectus divini, sed quia non essent scibilia. Unde quod eorum scientia sit contingens in Deo, non Deo, sed ipsis tribuendum est, quia divinus intellectus ex intrinseca & essentiali perfectione summè completus & determinatus est ad sciendum omne scibile, hoc ipso quod scibile est, & ita res illæ non sciuntur contingenter à Deo, nisi quia non sunt nisi contingenter scibiles.

5. Scientia Dei alia est approbationis, alia reprobationis. Scientia approbationis est illa, qua Deus cognoscit ea, quæ ipsi placent. Unde hæc scientia dicitur in recto actum intellectus divini, quo Deus cognoscit, & in obliquo actum voluntatis divinæ, quo Deus sibi complacet in eo, quod cognoscit. Scientia reprobationis est ea, qua Deus cognoscit ea, quæ ipsi displicent. Unde hæc scientia duos dicit actus, unum in recto, nempe actum intellectus divini cognoscentis, alterum in obliquo, nempe actum voluntatis divinæ, odio prosequentis id quod cognoscitur. Non raro autem Deus in Scripturis dicitur ignorare ea, quæ cognoscit per scientiam reprobationis, juxta illud Abacuc cap. 1. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum*; & illud Matth. cap. 25. *Amen dico vobis: nescio vos*. Non quod nescit illa, sed quia non scit cum complacentia, seu quia non scit, nisi cum displicentia.

6. Denique scientia Dei alia est practica, & alia speculativa. Scientia speculativa est ea, quæ aut est de objecto non operabili, ut cognitio qua Deus se ipsum cognoscit, aut de objecto operabili, sed non quæ opera-

operabile est, ut cognitio qua Deus cognoscit, quid sit aut qualis sit res creata. Scientia practica est ea, quæ est de objecto operabili, quæ operabile est, præscribendo quid aut quomodo operandum sit. Hæc autem scientia dicitur causa rerum, non quod sit principium adequatum productionis earum, sed quia præluet voluntati divinæ applicanti potentiam executivam, ipsamque potentiam executivam dirigit. Sed ut plenius quæ ad scientiam Dei practicam pertinent, prosequamur, sit

ARTICULUS II.

Quamvis scientia in Deo sit causa rerum, dirigendo scilicet omnipotentiam divinam ad extra operantem.

RESPONSIO I.

Scientia simplicis intelligentiæ est causa rerum.

Prob. Ars divina est causa rerum. Atqui scientia simplicis intelligentiæ est ars divina. Ergo scientia simplicis intelligentiæ est causa rerum. Major patet. Nam Deus non operatur ad extra, nisi per modum perfectissimi artificis, & consequenter nihil operatur ad extra, nisi ex directione artis perfectissimæ, quæ proinde est in Deo causa directiva eorum omnium, quæ Deus ad extra operatur. *Prob. ergo min.* Ars divina est actus, quo Deus ratione prius, quam velit aliquid operari ad extra, sibi repræsentat exemplaria omnia, ad quorum imitationem potest ad extra operari. Atqui actus ille est simplicis intelligentiæ, seu pertinet ad simplicem intelligentiam: ad quam enim aliam scientiam pertineret? Et verò pertinet ad scientiam absolute necessariam, & independentem ab omni decreto actuali, quæ scientia certè non est alia, quam scientia simplicis intelligentiæ.

RESPONSIO II.

Sola scientia simplicis intelligentiæ est causa rerum, directiva scilicet omnipotentiam ad extra operantis.

Prob. Nam si quæ alia scientia in Deo est causa rerum, certè scientia visionis, ut volunt recentiores Thomistæ, docentes in Deo scientiam simplicis intelligentiæ esse quidem causam rerum, sed remotè tantum, nempe dirigendo; scientiam verò visionis esse causam rerum proximam, earum existentiam efficaciter imperando: nam in Deo post decretum producendi rem aliquam, ponunt imperium quoddam intellectuale, ex quo immediate sequitur rei producendæ existentia pro eo tempore, pro quo imperatur, juxta illud Psal. 148. *Dixit, & facta sunt: mandavit, & creata sunt.* Hoc autem intellectuale imperium volunt esse scientiam visionis, quia terminatur ad existentiam rerum ut actualem & exercitam pro eo tempore, pro quo imperatur, ut sit. Atqui hæc doctrina non est probabilis, nec ullo modo scientia visionis dici potest causa rerum, quas Deus operatur ad extra. Ergo, &c.

Prob. min. Nam 1. imperium illud rationis, ratione posterius, quam decretum efficax producendi res, & quod ad scientiam visionis pertinere dicunt Thomistæ, planè superfluum est, & gratis confictum. Quasi verò decretum efficax producendi rem aliquam, non sufficiat, vel ut hoc ipso res illa sit pro eo tempore, pro quo Deus vult illam esse, vel saltem ad applicandam potentiam executivam; aut Deus, posito efficaci decreto producendi rem aliquam, aliquam in executione difficultatem pati possit, quæ aliter superari non possit, quam per illud imperium rationis subsequens. 2. Scientia visionis est ea, qua Deus cognoscit existentiam rerum ut actualement & exercitam pro eo tempore, pro quo talis est. Ergo scientia visionis est ea, qua Deus cognoscit existentiam rerum ut causatam pro eo tempore, pro quo est causata, seu posita extra causas. Ergo scientia visionis ratione posterior est, quam existentia rerum, ut causata pro ea temporis differentia, pro qua res existunt.

Ergo à fortiori, ratione posterior est, quam causalitas, vi cuius res existunt, pro eo scilicet tempore, pro quo res existunt. Ergo scientia visionis nec est, nec potest esse causa rerum; alioqui causa potest esse posterior sua causalitate, eamque supponere. Quod est absurdum.

Obj. 1. Patres docent scientiam visionis esse causam rerum. Nam v.g. S. Augustinus lib. 15. de Trin. c. 13. sic loquitur: *Universas creaturas suas, & spirituales & corporales, non, quia sunt, ideo novit; sed ideo sunt, quia novit... non enim nescivit, quæ fuerat creaturus: quia ergo scivit, creavit; non, quia creavit, scivit.* Ergo, &c. R. neg. ant. Ad 1. *prob.* R. S. Augustinum loqui de scientia, quæ antecedit decretum producendi creaturas, ut clarum est ex his verbis, *Non enim nescivit, quæ fuerat facturus*; qualis certè non est scientia visionis, sed scientia simplicis intelligentiæ. Loquitur ergo S. Doctor de scientia simplicis intelligentiæ, nec aliud intendit, quam ostendere, quantum scientia divina præster nostram, quæ res à Deo creatas non novit evidenter, nisi quia nobis præsentem sunt. At scientia divina etiam antequam essent, imò ratione prius, quam vellet Deus illas esse, illas infinita claritate & certitudine norat secundum omnes rationes & perfectiones suas, ita ut nihil claritatis & certitudinis scientiæ divinæ accesserit ex productione creaturarum, & earum reali cum Deo præsentia in tempore. Hinc nomine visionis Patres quandoque significant scientiam simplicis intelligentiæ, quia ratione suæ claritatis & certitudinis visioni æquivalens.

Obj. 2. Scientia Dei, quæ est causa rerum, debet esse libera. Atqui scientia simplicis intelligentiæ non est libera, sed absolute necessaria. Ergo, &c. R. dist. maj. Scientia Dei, quæ est causa rerum, debet esse libera in causando, C. maj. In essendo, N. maj. Scientia autem simplicis intelligentiæ non est quidem libera in essendo; cum absoluta necessitate existat: at est in causando; nam causas liberè, quatenus non causat, nisi per liberam voluntatis divinæ determinationem applicata ad dirigendam potentiam executivam, quo pacto, & non aliter, ipsa potentia executiva liberè causat.

Obj. 3. Scientia, qua Deus operatur ad extra, terminatur ad rem ut existentem pro eo tempore, pro quo re ipsa existit. Sed scientia simplicis intelligentiæ terminatur tantum ad rem ut possibilem. Ergo, &c. R. dist. maj. Scientia, qua Deus operatur ad extra, terminatur ad rem ut existentem, &c. tanquam causa ad effectum, ab ipsa directivè causatum, C. maj. Tanquam cognitio ad objectum ab ipsa sub ratione existentis repræsentatum, N. maj. Nam scientia, qua Deus operatur ad extra, non causat objectum suum, illud repræsentando ut actu existens, sed dirigendo potentiam executivam, & præscribendo modum, quo res fieri debet. *Ad min.* R. dist. similiter. Sed scientia simplicis intelligentiæ terminatur tantum ad rem ut possibilem, si per liberam voluntatis determinationem non applicetur ad dirigendam potentiam executivam, C. min. Unde tunc tantum est causa in actu primo, seu, quod idem est, tantum apta est ad causandum. Si per liberam voluntatis determinationem applicetur ad dirigendam potentiam executivam pro eo tempore, pro quo hæc potentia exequitur id, quod à Deo determinatum est, N. min. Tunc enim scientia simplicis intelligentiæ causat directivè rem pro eo tempore, pro quo res accipit esse, & ita terminatur ad rem ut existentem pro eo tempore, pro quo re ipsa existit; terminatur, inquam, tanquam causa ad effectum directivè ab ipsa causatum.

Obj. 4. Scientia divina pro eo instanti, quo causat objectum suum, contempletur illud ut actu existens. Ergo causat illud, contemplan- do illud ut actu existens. R. neg. conseq. Nam scientia divina, quæ contempletur objectum suum ut actu existens, supponit illud jam à se causatum, quia supponit actualement illius existentiam, quam contempletur.

No. 1.